

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΥ

Μια συλλογή με πεζογραφήματα της Μάρως Δούκα που καλύπτουν την εικοσαετία 1989-2009 (*Γιατί εμένα η ψυχή μου*, εκδόσεις Πατάκη) έγινε η αφορμή για να ξεδιπλωθεί στη συζήτησή μας η προσωπική ματιά της πάνω στις εξελίξεις που χαρακτήρισαν την ελληνική κοινωνία αυτή τη δύσκολη περίοδο.

Παρά το γεγονός ότι τα περισσότερα από αυτά γράφτηκαν κατόπιν παραγγελίας, η συγγραφέας αυτονομείται και φανερώνει τη μεγάλη αγάπη της για την Ιστορία, την αγωνία για αυτούς που κινούνται μεταίχμια στις κοινωνικές παρυφές, τους μετανάστες, τους ανέστιους, τους ανέργους. Διαβλέπει μια ιδιότυπη μορφή ολοκληρωτισμού μέσα στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Φροντίδα της η αναζήτηση της αλήθειας πίσω από την εικονική πραγματικότητα, επιβεβαίωσή της το καλό χειρόγραφο.

■ **Κυρία Δούκα, ο τίτλος του βιβλίου σας είναι *Γιατί εμένα η ψυχή μου*. Διαβάζω στο οπισθόφυλλο την εξήγησή του: «Γιατί εμένα η ψυχή μου ήταν ελεύθερη από την ελπίδα, τον φόβο, τα κόμματα». Τι σημαίνει αυτό βαθύτερα για εσάς;**

«Η φράση αυτή ανήκει σε έναν λατινοιστορικό. Και αυτό που με συγκίνησε πριν από χρόνια ήταν ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζει την επιθυμητή σε όλους μας ελευθερία. Να ελπίζουμε, αλλά να μη γινόμαστε δέσμοι της ελπίδας μας. Να φοβόμαστε, αλλά να μην υποκύπτουμε στους φόβους μας. Να είμαστε ενταγμένοι σε ένα κόμμα, αλλά να μην τυφλωνόμαστε...».

■ **Τα διηγήματά σας, αν και τα περισσότερα γραμμένα κατόπιν παραγγελίας, φαίνεται εντούτοις να τα διαπερνά μια κόκκινη γραμμή. Συμφωνείτε;**
«Όλα έχουν γραφτεί με μια συγκεκριμένη αφορμή. Όταν τα συγκέντρωνα αισθανόμουν ότι αποτυπώνουν το

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

Η Αριστερά πρέπει να εφευρεθεί ξανά

Η Ιστορία αλλά και η σύγχρονη πραγματικότητα όπως τη βλέπει η γνωστή συγγραφέας με αφορμή το καινούριο βιβλίο της «Γιατί εμένα η ψυχή μου»

κλίμα της εικοσαετίας 1989-2009. Η ανεργία των νέων του σήμερα συναντά τις απολύσεις που άρχισαν συστηματικά πριν από μια δεκαετία. Η σταδιακή αποβιομηχάνιση της χώρας εδώ και 20 χρόνια, το μεταναστευτικό, οι βομβαρδισμοί στη Γιου-

γκοσλαβία συναντούν τη σημερινή κρίση... Επειδή ως άνθρωπος έχω τη ματιά μου μετωπικά στο παρόν, προσπαθώ και ως συγγραφέας να ανακαλύψω τις βαθύτερες πτυχές του. Για παράδειγμα, στο διήγημα «Δεν είναι απλό», με αφορμή τη θεματική

ενόπτητα στα «Νέα» για το «πολιτικός ορθόν», θα μπορούσα, ας πούμε, να αναφερθώ σε μια απλή ερωτική ιστορία. Αλλά εμένα με ενδιέφερε να περιγράψω τον ψυχισμό και την απελπισία ενός απολυμένου εργάτη.

Συνέχεια στη σελ. 2

“ Δεν υπάρχει μονόδρομος στη δημοκρατία ”

Συνέχεια από τη σελ. 1

■ Από τα πεζογραφήματά σας φαίνεται ότι όλα αυτά τα χρόνια δεν σας άγγιξε ο κόσμος της ψευδαίσθησης και της ευημερίας του 2004.

«Έτσι ή αλλιώς ήταν μια ευημερία πλασματική. Αλλά πέρα από αυτό, εγώ ως άνθρωπος ποτέ δεν αισθάνθηκα την ανάγκη να ζήσω με πολλά, να έχω περισσότερα από δύο ζευγάρια παπούτσια ή ένα παλτό. Αυτός είναι ο χαρακτήρας μου, να ζω λιτά και να μην επιπρεάζομαι από τον πλούτο. Πολλές φορές πηγαίνω σε σπίτια πλούσιων φίλων και τα καμαρώνω σαν να είναι δικά μου, δεν ζηλεύω. Αυτό το οφείλω κυρίως στον χαρακτήρα μου. Δεν ήμουν ποτέ το παιδί της φτωχής οικογένειας που φιλοδόχησε να ανέβει κοινωνικά. Την όποια επιβεβαίωσή μου την κέρδισα μέσα από το γράψιμο».

■ Συμπαθείτε τον Κούρδο, τον άνεργο, τον ανέστιο. Ολά αυτά δεν κρύβουν και μια αριστερή ιδεολογία;

«Ναι, στην Αριστερά οφείλω πάρα πολλά. Την προσέγγισα σε μια κρίσιμη καμπή της ζωής μου, ερχόμενη από τα Χανιά για να σπουδάσω στην Αθήνα. Την Αριστερά την αισθάνθηκα περισσότερο όμως ως έναν τρόπο σκέψης και ένα εργαλείο της καθημερινότητας, για να κάνω καλύτερο τον εαυτό μου. Το έλεγα και στις φίλες μου: “Εμείς οι αριστεροί πρώτα πρέπει να αλ-

λάξουμε τον εαυτό μας και μετά να φιλοδοξήσουμε να αλλάξουμε και την κοινωνία”. Για μένα Αριστερά σημαίνει πρωτίστως να ζω ως αριστερή, οι διεκδικήσεις μου να είναι αριστερές, η καθημερινότητά μου να μην ξεφεύγει από τις οικονομικές μου δυνατότητες. Με άλλα λόγια, χάρη στην αριστερή ιδεολογία μου, πάντα προσπαθώ να ανακαλύψω τι μπορεί να κρύβεται πίσω από ό,τι μας συμβαίνει. Σήμερα, για παράδειγμα, ακούω τους πολιτικούς και δεν ακούω ακριβώς τι λένε αλλά προσπαθώ να ανακαλύψω τι είναι αυτό που κρύβουν και που τους αναγκάζει να μιλάνε έτσι».

■ Ποιο είναι το στίγμα της σημερινής εποχής για εσάς;

«Το χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι ότι προσπαθούν να μας πείσουν πως ο δρόμος που έχουμε να περπατήσουμε είναι μονόδρομος. Δεν θα ισχυριστώ ότι βλέπω άλλον δρόμο. Δεν μπορούμε όμως να επιμένουμε ότι έχουμε δημοκρατία και να θέλουν να μας περάσουν την άποψη ότι σταμάτησε η διακίνηση των ιδεών, η πάλη των τάξεων, ότι βαδίζουμε σε έναν δρόμο με αυτόματο πιλότο. Και στα διηγήματά μου, όπως στο “Τριάντα χρόνια πριν και τριάντα μετά”, όπου υπάρχει ο Μέγας Αναμορφωτής, οργουελιανός ήρωας, διέβλεπα αυτή την ιδιότυπη μορφή του ολοκληρωτισμού μέσα στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

«Χάρη στην αριστερή ιδεολογία μου, πάντα προσπαθώ να ανακαλύψω τι μπορεί να κρύβεται πίσω από ό,τι μας συμβαίνει» λέει η Μάρω Δούκα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ / PRISMA

Θεωρητικά όμως δεν μπορώ να φανταστώ ότι αυτό που αποκομίσαμε από τον Καρτέσιο τελίωσε. Εφόσον μπορούμε ακόμη και σκεφτόμαστε, εκτός και αν μας καταντήσουν ανεγκέφαλα όντα, θα πρέπει να υπάρχει και κάτι άλλο. Το ζητούμενο και της Αριστεράς είναι να μπορέσει να το βρει, να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό της. Δεν μπορεί να αγωνίζεται σήμερα με τσιτάτα του παρελθόντος και να επικαλείται χρεοκοπημένες τακτικές».

■ Ποια είναι αυτή η Αριστερά;

«Δεν ξέρω, ίσως χρειάζεται να εφευρεθεί ξανά, όπως έλεγε ο Ρεμπό για την αγάπη. Γιατί η Αριστερά και ο κομμουνισμός προϋπήρχαν και του Μαρξ και του Λένιν. Κομμουνιστικά οράματα συναντούμε και με την εξέγερση των δούλων στην αρχαιότητα με τον Σπάρτακο. Δεν είναι όλα αυτά ιδιοκτησία του λενινισμού. Η Αριστερά τού σήμερα ίσως πρέπει, χωρίς να απορρίψει τον Μαρξ, να αναζητήσει στους πριν από τον Μαρξ θεωρητικούς την ουσία της και να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό της. Αν ο μαρξισμός είναι σύμφυτος με τη βιομηχανική επανάσταση, μήπως τώρα που έχουμε μπει σε μια νέα εποχή χρειάζεται κάτι άλλο; Σήμερα που κυριαρχεί η

ψηφιακή τεχνολογία, το αόρατο χρήμα κ.λπ., δεν πρέπει και η Αριστερά να ξαναδεί από την αρχή κάποια πράγματα;».

■ Το ίδιο δεν ισχύει και για τα άλλα πολιτικά κόμματα; Δεν πρέπει να ανανεωθούν;

«Βεβαίως και πρέπει. Αλλά εδώ έχουμε το οξύμωρο, αυτοί που με λάθη, λαμογιές, παραλείψεις, ακόμη και από απλή ανικανότητα, προκάλεσαν την κρίση να καλούνται τώρα να μας βγάλουν από το πρόβλημα. Μα, αν μπορούν να μας βγάλουν από το πρόβλημα, γιατί άραγε μας έβαλαν μέσα σε αυτό; Γιατί επέτρεψε το πολιτικό σύστημα στην Ελλάδα χρόνια τώρα να κυριαρχεί η ψευδαίσθηση ότι αναπτυσσόμαστε, ενώ στην πραγματικότητα ζούσαμε με δανεικά; Εδώ έχει και το δικό της ποσοστό ευθύνης και η Αριστερά. Θα όφειλε να γνωρίζει και να ενημερώνει και όχι να κατεβαίνει στις εκλογές με συνθήματα του τύπου “να διοριστούν κι άλλοι στο Δημόσιο” ή “να δοθούν - παράλογες - αυξήσεις” κ.λπ.».

■ Τελικά όλα τα κείμενά σας δείχνουν να έχετε μια εμμονή με το πείσμα της ιστορίας...

«Μπορεί να ακουστεί και λίγο ποιητικό: ό,τι μας συμβαίνει

κάθε ημέρα έρχεται από πολύ μακριά. Εγώ, τουλάχιστον, ποτέ δεν πέφτω από τα σύννεφα. Αυτό που ζούμε σήμερα είναι απόρροια γεγονότων που έγιναν πριν από 50 ή 100 χρόνια. Πίστευα από την αρχή της συγγραφικής μου πορείας ότι το μυθιστόρημα είναι προορισμένο να συνομιλεί και, μερικές φορές, να συμπλέκεται με την Ιστορία. Κάθε φορά που γράφω ένα βιβλίο, μέσα από τις συνειδησίες των επινοημένων προσώπων, αποτυπώνεται και η ιστορία της εποχής και της περιοχής».

■ Υπάρχει σήμερα πνευματικό κλίμα;

«Κάτι υπάρχει και σήμερα. Δεν το πολυξέρω, αλλά σίγουρα οι νέοι έχουν τα δικά τους στέκια και σημεία αναζητήσεων. Χαρακτηριστικό πάντως είναι ότι έχει αλλάξει και η συμπεριφορά των συγγραφέων. Παλιότερα δεν ήξερες καν πώς ήταν φυσιογνωμικά οι συγγραφείς. Δεν έβάζαν τη φωτογραφία τους στο “αφτί” του βιβλίου τους. Ούτε οι δημοσιογράφοι τηλεφωνούσαν κάθε λίγο και λιγάκι στον Τσίρκα ή στον Πατρίκιο για να τους ζητήσουν να σχολιάσουν την επικαιρότητα. Η όποια φιλοδοξία των συγγραφέων υπήρχε μόνο μέσα από τα βιβλία τους».

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ
 Γιατί εμένα η ψυχή μου

Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 256, τιμή 15 ευρώ

